

FELSŐBÁNYA

Magyarok száma: 2602 fő (2011)

Területe 6.645 hektár ; népessége 4.422 lélek.

1. Földrajzi fekvése. Szatmár vármegyében fekszik, erdős hegyes vidéken, a megye keleti szélén s bár 362 m. magasságban van, igen szelid éghajlatú, mert az északi és keleti szelektől a környező magas hegyek teljesen megvédik. Vasúti végállomás.

2. Története. A város keletkezésének ideje meg nem állapítható, mert már Nagy Lajos 1374. márc. 1-én kelt kiváltságlevelében a város, mint emlékezet előtti időtől (a tempore immemoriali) fennálló község említetik. Ezen oklevélben erősíti, illetve újítja meg a nagy király a város régibb kiváltságait és szabadalmait. Ezen kívül Zsigmond I. Mátyás, II. Lajos, Rudolf és I. Lipót is adtak a városnak többféle kiváltságot, melyeket Mária Terézia is megerősített.

A mohácsi vésztől kezdve Felsőbánya hol Zápolya János és az erdélyi fejedelmek, hol a Habsburg-ház alatt állott, aszerint, amint egyik vagy másik volt az úr a vidéken. Az erdélyi fejedelmek alatt azonban mindig jobb sorsa volt. I. Lipót alatt került végleg a Habsburgok uralma alá. 1703-ban nagy lelkesedéssel ment II. Rákóczi Ferenc zászlaja alá s hűségesen ki is tartott mellette egész bukásáig. Természetesen ellenállásáért a császáriak részéről folytonos támadásoknak zaklatásoknak és sarcolásoknak volt kitéve, minek következtében 1689-ben kénytelen volt összes nagy jövedelmű bányáit a kincstárnak átengedni, miért is a város és lakosai szerződésileg adómentességet nyertek. E mentesség azonban 1850-ben az önkényuralom alatt megszűnt s a város kárpótlás iránti kérvényeivel s pereivel elutasított. 1897-ben végre sok utánjárásra 200.000 forintot kapott a kormánytól az adómentesség kárpótlásául.

A Rákóczi-féle szabadságharc után a város lassan-lassan ismét lábra állott, úgy, hogy a múlt század közepén egyike volt az ország leggazdagabb bányavárosainak. A 80-as években azonban a magánbányák ereinek apadása (a kincstári bányák ma is jók) s különösen az ezüst árának csökkenése folytán ismét kezdett a lakosság szegényedni, minek következtében lakossága is nagyon apadt, mit elősegített az is, hogy az addig Felsőbányához tartozott kispányai telep 1888-ban Kisbánya névvel önálló községgé alakult. Jelenleg azonban a helyesebb városi gazdálkodás és a vasút létesítése folytán ismét fejlődésben van, a lakosság is szaporodik.

3. Hatóságok és hivatalok. F.-án miután nem járási székhely, a városi hatóságokon kívül csak m. kir. bányahivatal van. Székhelye még a bajfalusi körjegyzőségnek. Katonai ügyekben

a szatmári 5-ik hadkiegészítő, a szatmári 12-ik honvédkiegészítő és a máramarosszigeti 38-ik népfőlkelési járáshoz tartozik.

4. A lakosság foglalkozása. A lakosság legnagyobb része bányá-és erdőmunkás, de újabban kezd a mezőgazdasággal s különösen a gyümölcstenyésztéssel is foglalkozni.

5. A város határa. 11.466 holdból 9416 hold erdő, miből 6299 hold a városé, a többi a kincstaré. Az 1661 holdat kitevő kertek, rétek és szántóföldek elég jól műveltetnek; különösen a gyümölcstenyésztés kezd igen szépen fejlődni s jól termő években a lakoságnak szép jövedelmet ad. A város maga is egy 140 holdas gyümölcsöst telepít. 1897. év óta a város mint nyaralótelep is kezd mind ismertebbé válni.

6. Tervek a jövőre. A városi vízvezeték, villanyvilágítás és csatornázás kibővítése s egy vízgyógyintézet alapítása.